

Segundo Ciclo Primaria
Día das Letras galegas 2011

Seminario de Formación Permanente «Lois Pereiro»
Xulio Gallego Revaldería
Armando Xosé Herrero Mayor
M.ª Luísa Mosquera Seijo
Paz Santiso Andrade
Ana María Seijo López
Mario Ramón Suárez Hermida

Seminario de Formación Permanente «Material didáctico sobre Lois Pereiro»
María José Fernández de Sanmamed Maneiro
Magdalena Alonso Franco
Eva Raquel Guimarey Cedeira
M.ª Isabel Hortas González
M.ª Jesús Souto Pereira
María José Vidal Dopazo

Seminario de Formación Permanente «Lois Pereiro na Rede»
Ana Fernández Jonte
Vanessa Guimarey Cedeira
Manuel Paz Anido
Julio Pedrosa Moreno
José Antonio Picado Rodríguez
M.ª Belén Suárez Carballo

Asesoría pedagóxica CEFORE A Coruña
Xosé Antón Amil García

Maquetación e deseño gráfico
Manolo Paz Anido (www.edugaliza.org)

Colexios participantes
CEIP Galán, de Oseiro-Arteixo
CEIP Eusebio da Garda, da Coruña
CEIP Torrente Ballester, de Sigrás-Cambre
CEIP Luís Seoane, de Mera-Oleiros
CEIP Montel Touzet, da Coruña
CEIP Portofaro, do Temple-Cambre
CEIP Praia de Quenxe, de Corcubión
CEIP Virxe do Mar, de Narón
CEIP W. Fernández Flórez, de Cambre
CEI de Vilarrodris, en Arteixo
CEIP San Xosé Obreiro, de Meicende, Arteixo
CEIP María Barbeito, da Coruña

Á Real Academia Galega, a Víctor Echave e a Xosé Manuel Pereiro pola súa colaboración e xenerosidade.

Edita
Seminario Permanente de Formación do Profesorado do CEIP de Galán,
Oseiro-Arteixo (A Coruña)
<http://www.seminariogalan.org>
ISBN -13: 978-84-694-1128-5

O Día das Letras Galegas foi instituído pola Real Academia Galega, no 1963, para homenaxear a aquelas persoas que salientasen pola súa creación literaria en idioma galego ou pola defensa do noso idioma. Este ano 2011 adícaselle a Lois Pereiro, pola importancia e modernidade da súa poesía.

Lois Ángel Sánchez Pereiro, máis coñecido por Lois Pereiro, naceu en Monforte de Lemos (Lugo), o 16 de febreiro de 1958 e morreu na Coruña, no ano 1996.

Á idade de 17 anos viaxou a Madrid para estudar na universidade a carreira de Socioloxía. Aos poucos meses voltou de novo a Monforte para traballar na cristalería de seu pai.

Ao ano seguinte regresou a Madrid para estudar na Escola Oficial de Idiomas, francés, inglés e alemán. Durante este tempo participa na elaboración da revista *Loía*, xunto con outros galegos afincados en Madrid. Desta revista só se editaron catro números.

No ano 1981, xa con graves problemas de saúde, regresa definitivamente a Galicia, onde colabora en varias antoloxías poéticas *De amor e desamor* (1984 e 1985) e tamén na revista *Luzes de Galiza*, onde publicará oito capítulos dunha novela que deixará sen rematar.

Publicou varios libros de poemas: *Poemas e Poesía última de amor e enfermidade*.

No seu libro póstumo *Poemas para unha loía*, 1997, recóllense versos escritos durante a súa estada madrileña.

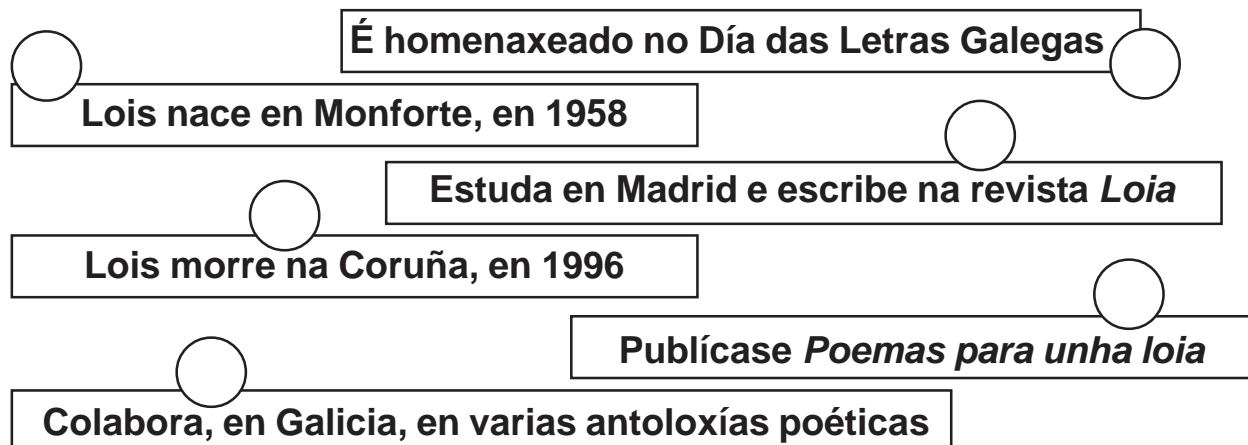
Lois Pereiro, nunha caricatura de Xulio Gallego

Portada do seu primeiro libro de poemas.

1.- A VIDA DE LOIS PEREIRO

Ordena cronoloxicamente e copia os seguintes acontecementos na vida de Lois Pereiro.

1	▶	
2	▶	
3	▶	
4	▶	
5	▶	
6	▶	

2.- OS ANOS MÁIS IMPORTANTES

1958	▶	
1975	▶	
1984	▶	
1996	▶	
1997	▶	
2011	▶	

3.- QUE SABES DE LOIS PEREIRO? _____

Completa este cuestionario sobre Lois Pereiro.

*Onde naceu?

*Cando?

*Que estudos realizou en Madrid?

*En que revista participou cando estivo estudando en Madrid?

*Como se chamaba a revista coa que colaborou en Galicia?

*Que tres libros de poesías escribiu?

Completa a ficha do libro e colorea a portada.

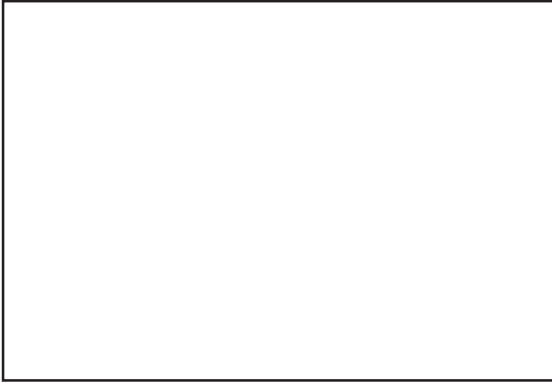
☐	TÍTULO	<input type="text"/>
☐	AUTOR	<input type="text"/>
☐	EDITORIAL	<input type="text"/>

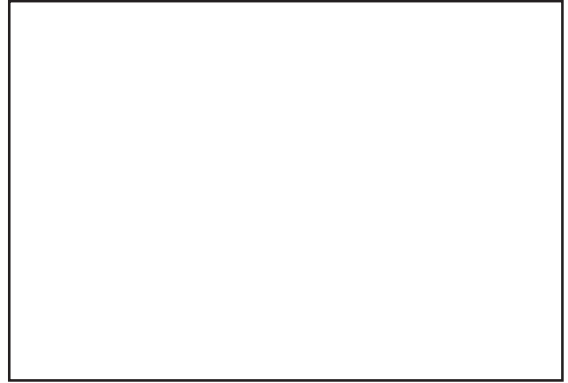
4.- LOIS PEREIRO EN SEIS VIÑETAS

Completa esta banda deseñada con seis momentos da biografía de Lois.

LOIS PEREIRO

Naceu en 1958 pasando a súa infancia e adolescencia en Monforte.

Aos 17 anos marchou a Madrid a estudar na universidade.

Máis tarde, tamén en Madrid, comezou os estudos de idiomas.

Colaborou en dúas revistas: «Loia» e «Luzes de Galiza».

Escribiu tres libros de poemas e deixou inacabada unha novela.

Enfermou por unha intoxicación alimentaria, morrendo en 1996.

*A media altura cables en vangarda
entrecruzando a aire encrucilladas
perpectivas anónimas sen sombra
nivel de fume e fluxos do deforme
un suburbio de aceiro e quilowatios
coa estatura das terras procreadas.*

Lois Pereiro

1.- DE ONDE VÉN A ELECTRICIDADE? _____

A orixe da electricidade que consumimos é moi variada: hidráulica, nuclear, coxeración, térmica con carbón, con gas, con fuel, eólica, solar, xeotérmica, mareomotriz...

Poderás relacionar cada tipo de electricidade coa súa definición coloreando da mesma cor cada parella?

Diagram illustrating the relationship between different types of electricity and their definitions. The definitions are in boxes, and the corresponding electricity types are in other boxes, intended to be colored to match.

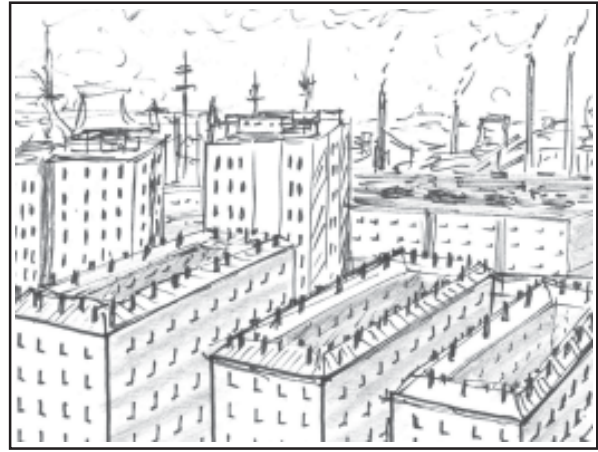
- Definition 1:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 2:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 3:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 4:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 5:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 6:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 7:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 8:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 9:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 10:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 11:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 12:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 13:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 14:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 15:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 16:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 17:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 18:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 19:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 20:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 21:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 22:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 23:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 24:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 25:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 26:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 27:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 28:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 29:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 30:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 31:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 32:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 33:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 34:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 35:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 36:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 37:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 38:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 39:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 40:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 41:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 42:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 43:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 44:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 45:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 46:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 47:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 48:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 49:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 50:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 51:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 52:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 53:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 54:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 55:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 56:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 57:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 58:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 59:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 60:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 61:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 62:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 63:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 64:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 65:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 66:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 67:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 68:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 69:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 70:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 71:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 72:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 73:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 74:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 75:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 76:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 77:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 78:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 79:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 80:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 81:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 82:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 83:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 84:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 85:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 86:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 87:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 88:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 89:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 90:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 91:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 92:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 93:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**
- Definition 94:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 95:** Enerxía producida, mediante paneis, da luz solar. **SOLAR**
- Definition 96:** Enerxía producida aproveitando as subidas e as baixadas da marea. **MAREOMOTRIZ**
- Definition 97:** Electricidade producida utilizando a forza da auga. **HIDROELÉCTRICA**
- Definition 98:** Enerxía liberada dos ácidos atómicos que se desintegran radioactivamente. **NUCLEAR**
- Definition 99:** Enerxía producida pola calor que desprende o interior da terra. **NUCLEAR**
- Definition 100:** Electricidade que producen aparellos movidos polo vento. **EÓLICA**

2.- COMPRENDICHES O TEXTO? _____

1.- A que altura están os cables?

2.- Como é o suburbio?

3.- Cal destas dúas paisaxes cres que é a que máis se parece á descrición que fai Lois Pereiro no seu poema? Colorea a túa opción.

4.- Le o poema e escribe ao lado de cada definición a palabra correcta.

Unidade eléctrica de potencia que equivale a mil vatios.

Movemento dos líquidos e fluídos en xeral.

Conxunto de obxectos que están máis avanzados.

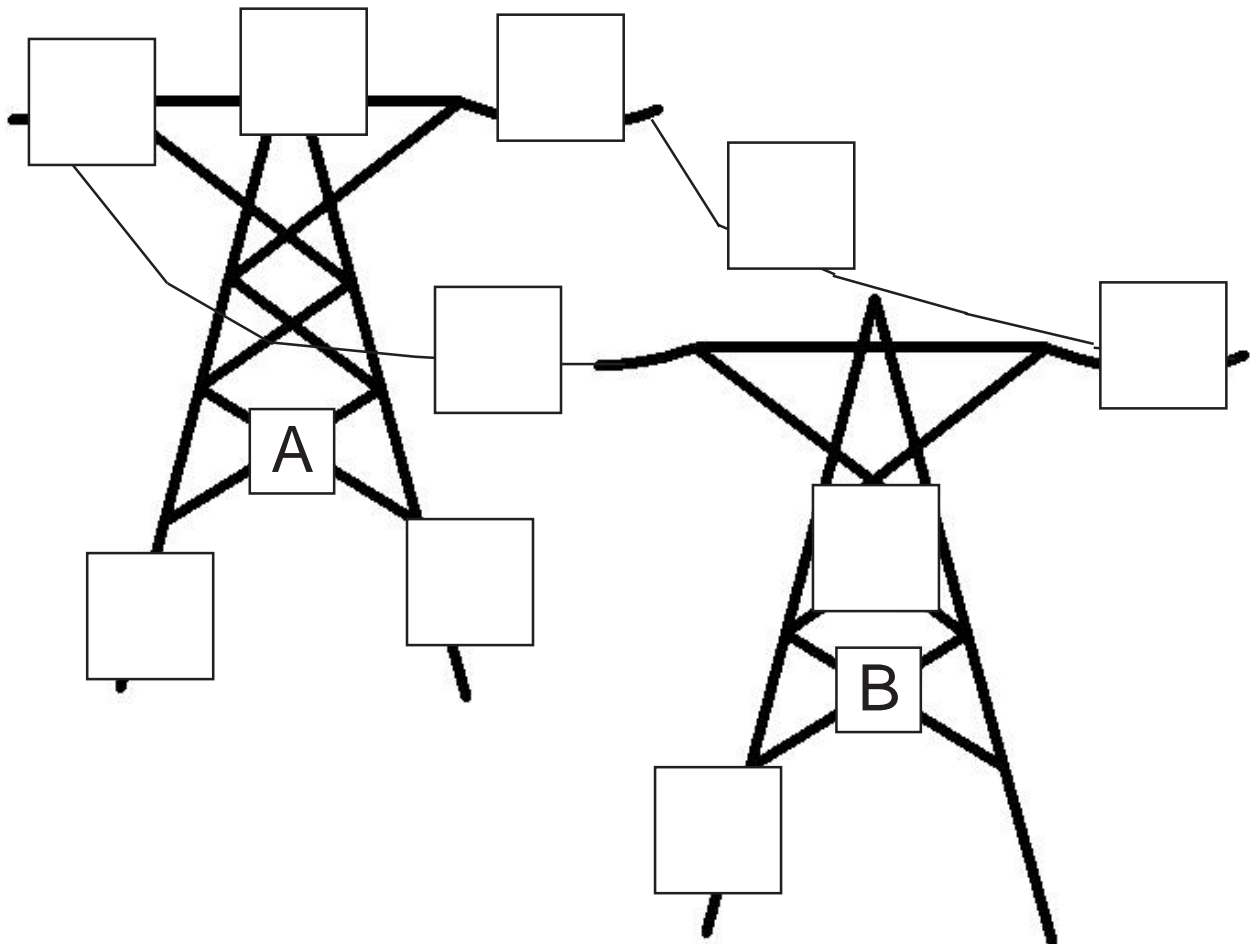
Punto onde se cruzan camiños, estradas...

VANGARDA - ENCRUCILLADA - QUILOWATIO - FLUXO

3- COMO ANDAS DE ATENCIÓN? _____

Os tendidos eléctricos e os cables, ademais de servir para o transporte de enerxía son un magnífico lugar de descanso de numerosas aves.
Recorta e coloca cada paxaro no lugar que se indica.

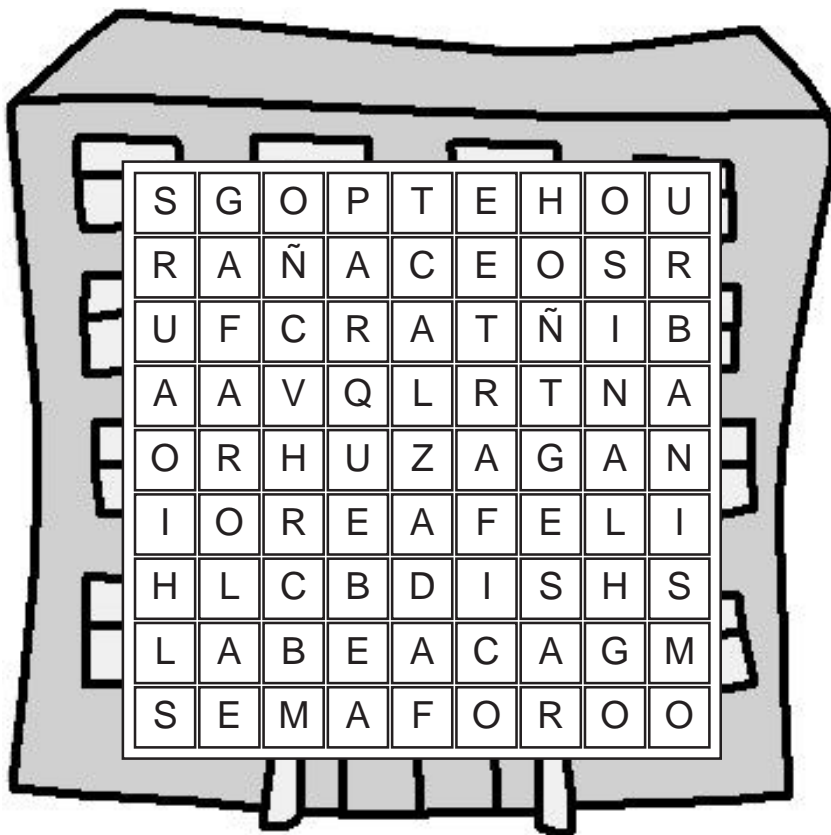

-
1 Na parte superior
dereita do poste A
-
2 Na parte inferior
do poste B
-
3 Na parte inferior
dereita do poste A
-
4 No medio do
cable dereito
-
5 Na parte superior
central do poste A

-
6 Na parte superior
esquerda do poste A
-
7 No medio do cable
esquerdo
-
8 Na parte superior
dereita do B
-
9 No medio do
poste B
-
10 Na parte inferior
esquerda do poste A

4.- A CIDADE

Localiza nesta sopa de letras nove palabras relacionadas coa cidade.

FAROLA
TRÁFICO
SINAL
CALZADA
URBANISMO
SEMAFORO
PARQUE
RUA
RANACEOS

5.- AFORRANDO ENERXÍA

Xa sabes que cómpre aforrar enerxía. Esta mensaxe secreta vaite axudar a coñecer algunhas normas que podes aplicar para aforrar enerxía.

As vogais telas que colocar ti.

□ P □ G □ R □ S □ L □ C □ S □
□ S □ P □ R □ L □ L □ S □ L □ C —
T R □ C □ S □ C □ N □ D □ N □ N
S □ N □ C □ S □ T □ N

***O tren fura paisaxes coma un piollo
nos cabelos escuros de Escocia escurecida
mentres veñen as mans
do abrente alleo
abrindo as portas daquel día de setembro
cruzando o Mar do Norde cara ás illas
chegando a un Edinburgh en sombra estraña
baixándome do tren coa mente aberta.
¿Onde se deita a noite en Edinburgh?
¿á esquerda do castelo de carbón diamante
cun sol negro?***

Lois Pereiro

6.- COMPRENDICHES A POESÍA? _____

1.- Por onde circula o tren? _____

2.- En que mes foi realizada a viaxe? _____

3.- Fai unha descrición de como podería ser o tempo metereolóxico ese día?

4.- Que fai o tren? _____

5.- Onde fura o piollo? _____

6.- A que estación chega o tren? _____

7.- QUE LINGUA...!

En moitos estados, países e lugares do mundo conviven, polo menos, dúas linguas. Completa a seguinte táboa usando os idiomas do recadro.

IRLANDÉS ESPAÑOL ESCOCÉS INGLÉS FRANCÉS GALEGO HOLANDÉS ALEMÁN

		IDIOMAS	
GALICIA	▶	G _____	E _____
ESCOCIA	▶	I _____	E _____
SUIZA	▶	F _____	A _____
IRLANDA	▶	I _____	I _____
BELXICA	▶	F _____	H _____

8.- SOMOS SEMELLANTES?

Imos na procura de semellanzas entre Escocia e Galicia. Completa cun **SI** ou cun **NON** o seguinte cadro e compara en cantos puntos coinciden.

Nas paisaxes predomina o verde e hai moitos ríos, esteiros, cantís...

A paisaxe máis habitual no interior é de frondosos bosques, fragas, soutos...

A paisaxe costeira é de monte baixo e campos.

Conviven dúas linguas nun mesmo país.

No folklore emprégase como instrumento rei, a gaita.

Chove con moita frecuencia.

Son dous dos «países celtas».

A festa típica realízase comendo e bebendo produtos típicos da terra e tocando música tradicional.

9.- QUE SABES DE ESCOCIA? _____

Bota man da internet e averigua se estas oracións son verdadeiras ou falsas.

O traxe tradicional dos homes ten saia.	▶	☐ V	☐ F
A bebida máis recoñecida é o whisky.	▶	☐	☐
O seu instrumento tradicional é a gaita.	▶	☐	☐
A súa festa nacional é o día de San Andrés, o 30 de novembro.	▶	☐	☐
É un país que forma parte da Gran Bretaña.	▶	☐	☐
A súa bandeira ten as cores branca e azul.	▶	☐	☐
É un país que non ten acceso ao mar.	▶	☐	☐

10.- COMPARANDO _____

Fai comparacións seguindo o exemplo do poema e completa as oracións co nome doutros animais.

Fura coma un piollo.

Come coma unha... _____

Canta coma unha ... _____

Traballa coma unha ... _____

Móvese coma unha ... _____

Ten vista de ... _____

11.- IMOS DE VIAXE? _____

Para viaxar non queda máis remedio que adquirir un billete. Nestes billetes hai moita información, só hai que prestar un pouco de atención. Bótalle unha ollada a este de Renfe e contesta ás preguntas.

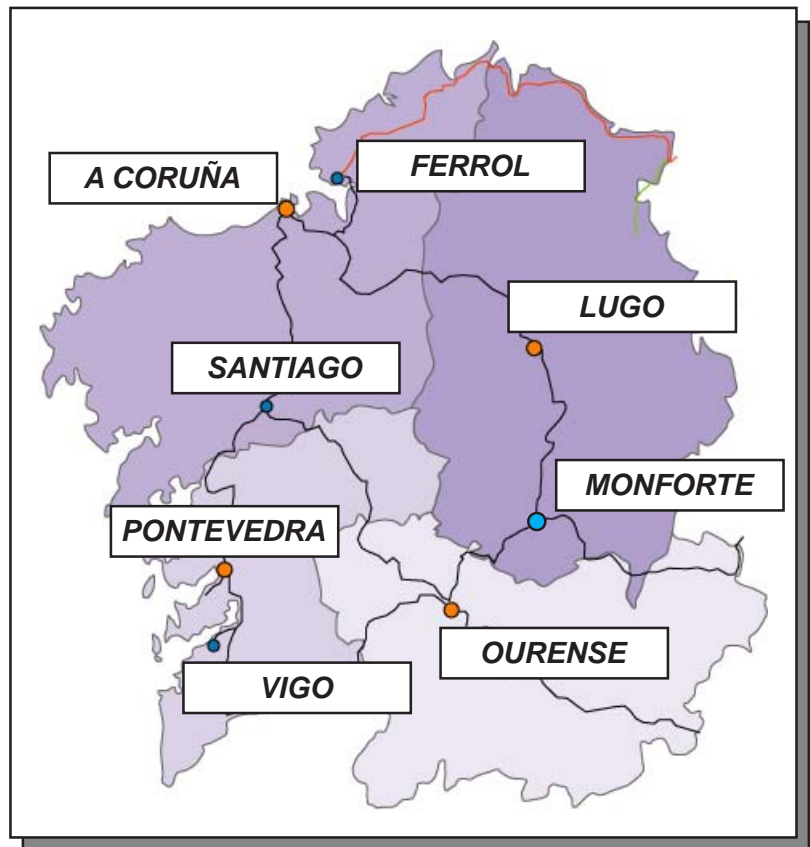
renfe		Billete- + Reserva	
Validez de regreso: 60 días		BOBV8853	5677
N. billete: 665330566782 86114		17MAIO11	12:30
Data:	17MAIO11	Coche:	3 TURISTA
Orixe:	A CORUÑA	Praza:	06D
Destino:	OURENSE		
Procedencia:	TALGO		
	13, 20		
	15, 24		
	620		
Doc: 777126416			
Data:		Coche:	
Orixe:		Praza:	
Destino:			
Procedencia:			
016 IDA E VOLTA		Prezo:	###29, 00.- euros
METÁLICO		Gastos xestión:	### 1, 00.- euros
		IVE 10%:	### 3, 00.- euros
		TOTAL:	###33, 00.- euros

- 1.- Cal é a estación de orixe do tren? _____
- 2.- A onde vai? _____
- 3.- A que hora sae? _____
- 4.- A que hora ten prevista a súa chegada? _____
- 5.- Cal é o prezo total da viaxe? _____
- 6.- Como fixeron efectivo o importe do billete? _____
- 7.- Como se chama a empresa propietaria do tren? _____
- 8.- Que porcentaxe de IVE houbo que pagar? _____
- 9.- Cal foi o importe total do IVE? _____

10.- Observa o mapa ferroviario de Galicia e indica as dúas posibles rutas que podemos seguir para chegar dende a Coruña a Ourense.

RUTA 1

RUTA 2

12.- O FERROCARRIL

Dende o ano 1804 no que se puxo en marcha a primeira locomotora a vapor, o mundo ferroviario evolucionou e diversificouse moito. Saberías colorear da mesma cor cada tipo de tren coas súas características?

FUNICULAR

É un tren movido por cables que supera grandes penden-tes.

TREN LIXEIRO

É un tren que se move por medio dunha cremalleira e que supera grandes desni-veis.

TREN CREMALLEIRA

É un tipo de tren utilizado para o transporte de viaxei-ros en áreas urbanas.

METRO

Tren metropolitano. É un fe-rrrocarril subterráneo.

TRANVÍA

É un ferrocarril de superfi-cie de trazado urbano.